

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyébutt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek a pontosan és jutányosan közöltetik.

F. e. october 1jétől dec. végeig járó évnegyedes előfizetést postán 3 fr. 30 krral, helyben bori-téktalanul 2 fr. 40 krral testvér lapjaira elfogad a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. Kinevezés 's előléptetés; a magy. akadémia tagjaihoz; Széchenyi I. gr. és nemzeti érdekeink; legújabb törvényink foganata; köri mozgalmak; gyár-alapító társaság; folyamszabályozási tanácskozás S. Ujhelyen; Fehérmegyei főisp. helyettesi székfoglalás; hasonló ünnepek Hevesmegyében; nyitrai megyei közgyűlés; horvátországi tartománygyűlés; Széchenyi fogadtatása Debreczenben; budapesti napló.

Franciaország. (Napoleon Lajos hg. nem sokára kiszabadul; pártok állása a kamrákban; Czerski és Ronge reformja és a francziák; udvari hírek.)

Anglia. (Eszterházy hg. alsóházi választások; gazdasági mozgalmak; statisztikai adatok; kereskedelmi hírek; egyház-ügy.)

Görögország. (Alhír-okozta rémülés.)

Olaszország. (Lázadási adatok.)

Oroszország. (Cserkesz vitéség; oroszok vesztesége.)

Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Őcs. 's ap. kir. Főlsége báró Huszár János erd. k. kormányzó-fogalmazó-gyakornokot tiszteletbeli fogalmazóvá méltóztatott legkegy. kinevezni.

Rajcsics József karlovczi érsek ur ó. exc. főtiszt. Mavromáti Joaszaf urat, a pesti görög-oláh község plébánosát és a budai megyés szentszék ülnökét, ennek jeles érdemei 's kitűnő tehetségei tekintetéből, hopovai ezimzetes apának kegyesen kinevezni 's mult napokban felszentelni méltóztatott.

A magyar tudós társaság minden rend-bell tagjaihoz. Az akadémia idei nagygyűlése jövő november 11kén veszi kezdetét, az igazgatóságé azon november 16kán; minélfogva a tiszteleti, rendes és levelező tagokra nézve, a megjelenés napja november 10dike, az igazgatóság tagjaira nézve pedig november 15dike lesz. Kelt Pesten, october 12kén 1845. D. S. Schedel F. titoknak.

Széchenyi Istv. gr. és nemzeti érdekeink. Szerfölött sok — mondhatni — majd minden attól függ nemzetünk szembiztosb jövőjét illetőleg, hogy minél többben ügyekezünk megismérni, kik köztünk — a politikai haladás terén — a gyakorlati lehetőség valódi emberei. — Anyira nagy ezen, mindnyájunkra nézve közös feladat fontossága, mihez képest e kérdés megvitatásánál viszonyink közt — akár-meltyik nagy hazafihoz méltóbbat fölmutatni alig bírnánk 's mellyen kívánt eldöntése által haladási törekvésünk józan lehetőségét 's okosan remélhető sikerét előre biztosítottak kellene hinnünk.

Mert tekintsünk csak szét magunk körül, 's látni fogjuk, miként még a megcsontosult maradás emberei is haladási készséget mutatandnak, mihelyt ez vagy amaz irányu és színezetű haladás helyett egész általánosságban azon kérdés állítatik elejökbe: akarnak-e minden áron eddigi posványos helyzetükben mind örökre megmaradni, vagy készek — ha a vállalat kívánt kimenetele felől, s a járt fölfogásuk szerint, előre megnyugtató kimutatást 's biztosítékot látnak magok elibe tüzetve — kiemelkedni tespedésükből, és sokáig pihentetett tagjaikat közös jóllétünk eszközésére kölcsönözni.

Más szókkal röviden ez ennyit jelent — mint számtalanszor volt elmondva eddigé is — nincs köz-tünk jóra való ember, ki a valódi hiányok megszüntetését 's nyomasztó szükségek elhárítását nem ohajtáná; — 's az eltérés, mellyet haladni akarás, vagy maradás alakjában látunk föltűnedezni, nem egyéb, mint véleménykülönbség arra nézve, mik nemzetestünk valódi bajai, mellyek e bajok orvosoltatásának kellő eszközei, 's minőnek kell lenni a gyógyomódnak ezen szerek használatánál.

Es e nézet által ismét oda jutottunk, hogy végig tekintve azok során, kik Széchenyi ellenében — elválva tőle — mint haladók léptek föl, elfogulatlan itéletet mondhattunk cselekvéseik fölött. Vegyük föl — biztosb eligazulhatóságokért — néhányit azon életkérdéseknek, mik K. lapjának pár éven által fény-naplját tévők, 's később megyei forrongások 's országgyűlési küzdelmeknek szolgáltak anyagnul.

K. és elvarráti azon hitben éltek, 's tán élnek mai napiglan, hogy mindent a népért 's nép által kell tenni; 's ezen meggyőződésük annyira egygyé olvadt szívverővel, mihez képest nem egy alkalom-mal lehete illyforma állítást (mint minden betegs-günk panacea-ját) hallani: tegyük a népet nem-zetté 's Magyarországot boldog leend. Ha ezen meggyőződés valamelly politikai felekezett által kiindulási pont 's egyszersmind elerendő vég cél gyanánt

tüzetik ki, előbb utóbb olly indítványok kerülendnek — szükségkép — szőnyegre, minőkkel néhány éven keresztül a P. H. bennünket olly bőséggel látta el 's minők képesek ugyan vágyakat időelött erővel fölzaklatni, sőt tán előbb nem is létezettek t e remteni, de azoknak csak némi kielégítetést is szerezni — magok erejéből — nem bírandnak.

Ezen phrasis: tegyük a népet nemzetté — vagy mi szinte ide üt ki: mindent a népért 's általa; — illy határozottan talán nem mondatott ki a hajdani P. Hirlapban; azonban egyes fő pontok csakugyan voltak kitéve, mikből ezt könnyen lehet következtetni. Illy tétel volt többi közt: törvénykönyvünk avas obscuritas; az egyházi javak vétessenek el; nem kell ősiség sem majoratusok; töröltessék el — bármi áron a földesur és pór közti főnállott jobbágyi viszony; ne legyen halál és bottali büntetés; állíttassanak eskütszékkek; fizessen a nemesség adót; kir. városok 's kiváltságos kerületek szabadabb lábra juttassanak; legyen a 'zsidóság emancipálva; — sőt ha ide vesszük a R. B. táblájának mult országgyűlési egyik határozatát, 's az új P. Hirlapnak erre basirozott törekvését — legyen centralisatio és parlamentariz kormány!

Nem lehet szándékunk kiterjeszkedni apróbb részletekre is; ezeket — mint a főnebb idétük alap-tétel kifolyásait, 's egyéb egyes irányzatok nemzö-jit vagy szöjlöjt meg kellett említenünk, hogy, mint érintve volt, itéletet hozhassunk azok gyakorlati — tehát igazán politikai értékük felől, kik Széchenyi I. gr. ellenében néhány éviglen a haladó párt szerepét játszották.

Mi már magát az alaptételt illeti; tegyük a népet nemzetté — ez magában olly határozatlan, v. pedig végtelen nagy kiterjedésű, mihez képest vagy el kell azt egyenesen dobnunk, mint politikai lehetlenségét, 's így, most legalább, az ábrándok országába tartozó szellemképet; vagy azon egyes alkalmazási kísérleteket kell figyelembe vennünk, mik ez állítás megtestesítése érdekében történtek.

Mellözve azt, miszerint ezen állítás, tegyük a népet nemzetté — még akkor sem ugyanaz valamelly nemzetnek jólléte, biztos jövője 's boldogságával — ha annak lehetőségét megengedjük, hanem csak egyike azon teendőknél, miktől nemzetek boldogulhatása nem kis részben függ; — lehetlen itt száradkodva nem tekintenünk azon egyes positiókra, mik a többször fölhozott állítás életbe léptetéséért megkísértettek. Igen: száradkodva kell e törekvéseket szemlélnünk, mert annyi erőt, tévesztett irányban 's létesíthetlenségért küzdeni látni, minden inkább, mint örvendeztető a sikerért epedőre nézve.

Azon egyes teendők, miket imént főnebb dióhéjba szorítva állítunk egymás mellé, két részre oszthatók; némeltyek ollyanok, miket most életbe még akkor sem léptethetni, ha minden erő és hatalom, mellynek a dolog elintézéséhez szolgálása van, annak létesítése iránt megegyeznék is, sőt azt ohajtáná 's telhetőleg sürgetné. Mások, az említett sarkpontok közül olly természetűek, miket úgy, mint tervezve vagy inkább álmodva voltak, testesíteni azért lehetlen, mert siker csupán akkor volna remélhető, ha azon erők, mik ellen ez egyes czélatok intéztetvők, önkéntes eltökél-tökből önmagoknak válnának ellenségeiké, legyen ez aztán a legmagasztosb hazaszeretet föllángolásának következtében, vagy ködborította agyak vaksá-gánál fogva — vagy pedig léteznék egy más — ezektől egészen 's minden tekintetben elkülönített hatalom, melly a mondott 's érdekeikben megtámadt erőket kényszeríthetné.

Hogy a kitűzött pontok közt vannak ollyanok, miknek létesíthetése még most emberi erőn fölül áll 's azért nem várható még akkor sem, ha a külön hatalmak 's érdekszülte erők egyesülve akarnak is azokat rögtön 's egy csapással előteremteni — ez nem lesz titok azok előtt, kik tán kevesebbet forgaták Rot-teck lexiconát, 's a francia forradalom lángelméjű íróinak műveiket — de e helyett folyvást szemmel

tarták azon népet, mellynek boldogítására vállalkoztak az illetők, de mellyet ismérni ugy látszik nem igen törekedtek. Minek itt hosszasan fejtegetni né-pünk kiskorúságát, szellemi elmaradottságát — ennek nyomaival minndenfelé találkozhatunk, 's azért itt csak azt jegyezzük meg, miszerint azok, miket népünk irányában még most létesíthetlenség mondánk — azért illyenek, mert csak akkor ígérhetnek üdvös eredményt — tehát csak akkor érdemlik meg a létesítésre kívántató végtelen sok fáradságot — ha ollyanok számára szerez-tetnek meg, kik a nyert kincsessel élni képesek, különben az egész nem más, mint két élű fegyver, mit gyermek kezébe adunk nem tanácsos.

Nehogy félre magyaráztassanak kissé talán ke-ményeknek látszó szavaink, figyelmeztetjük a türelmes olvasót cikkeink közvetlen czéljára, mi — mikép főnebb kimondottuk, nem egyéb, mint vizsgálódás a körül: kik hazánkban a gyakorlati lehetőség embe-rei, tehát azok, kiktől bonyodalminak közti eligazodást 's jobb, szebb létre emelkedést várhatunk. Ment-sen isten, hogy az emberiségért hön lángoló egye-sek nemes szenvedélyiből gúnyt üzzünk; illy törek-vésektől tisztelésünket még akkor sem tagadhatjuk meg egészen, midőn azokat — időelöttiségök, tulsá-gaik, vagy nem kellőleg történt alkalmaztatásukért — megtámadni vagyunk kénytelenek.

Politikában nem az a fő szempont, mi legszebb, legnemesb 's ember-méltóságunkhoz leginkább illő; hanem milly lépéseket kell tennünk, hogy figyelem-ben tartva 's kimélve az álladalom szentesítette vi-szonyokat 's érdekeket — még is — habár lassab-ban is — előbbre előbbre nyomuljunk létünk kitűzött czéljai felé.

Legújabb törvényeink foganata. (Folytatás)

A mennyiben nemzetiségünket előmozdítja a nyel-egység, szintolly hatalmasan előmozdítja azt az érdekegység is! — képzeljünk egyes embereket, családokat, mennyire egyesülnek azok akaratan és forrnak össze tettben, midőn az érdek közös; így van ez nagyobb társulatok, casták és rendek, így különböz népfajok közt is, hol az érdek egy: ott az egye-sülés, egyetértés magától bekövetkezik; ez érdek-egység ügyében hozott két törvény, melly ha majd valóban életbe lép 's nem marad papiron irt malaszt mint eddig, nemcsak a legközelebb mult, de az előbbi hongyűlések eredményei közt is mint ragyogó csillag fog tündöklenni 's e két törvény: *a hitatal-és birtokképeség!* mind két törvény azonban csak engedő (permissiv) mert nem ad egyenes jogokat, mint volna például a választási jog a megyékben, városok szavazati joga az országgyűlésen 's at. 's ennek tulajdonitják némeltyek azt, hogy e két törvény olly lassan vánszorog az életbelépés felé; mások pedig abban találnak akadályt, hogy ezen törvények igen rögtön hoztattak; vannak ismét, kik tudja Isten, mi előkészületeket kívántak volna még e két egyszerű törvény előtt is, 's nyiltán kimondják, hogy felfogásuk szerint e két törvény csonka! Mások végre abban vélik találni e két törvénynek olly csekély foganatát, mivel véleményük szerint e két törvény nem egyenesen a municipiumok vagy is megyék utasításai szerint, hanem inkább azok utasítása nélkül hozott, 's miután e törvények hozatala előtt nem mondatott ki olly egyenesen, mint minővel azok tán hoztattak, a municipiumok által irántok a sympathia, nem csudálkoznak, hogy megérkezvén ez új törvények, mint nem törvényes magzatok figyelem-be sem vétetnek. Furesz okoskodás! mintha csak a municipiumok volnának a hazai törvények valódi és egyedüli nemzöjje, nem pedig a municipiumok öszpon-tositott ereje, vagy is az országgyűlés!

Mind azok, kik a fentebbi módon okoskodnak többnyire meggyőződés ellen, a legtisztább öntuda-ti palást alatt mentik fel magokat azon szent köte-lességtől, mellyel minden honpolgár törvények iránt tartozik — mert vajjon e törvények nem czélszerű-eké? — Csekély véleményem mind ezek ellenében az,

hogya mind azon fenemlített okot, mellyeknek e' törvények olly csekély foganata tulajdonitattik, öszszeszednék és gondosan átszűrnök, hogy maradna aztán a' tiszta igazság' sez az volna: hogy e' két törvény sem czélszerűtlen, sem pedig csonka, hanem az: hogy e' két igen egyszerű 's igazságos törvényt foganatosítani nem akarjuk. —

De lássuk és szóljunk azon kevésről is, mi ezen törvények foganata körül történik. Az igaz, hogy a' hivatalképesség ügyében úgy szólván semmi sem történik 's csak most kell kaczagnom egy szelid optimista vagy inkább scrupulista azon aggodalmas megjegyzésén, hogy, ha majd netalán e' törvény következtében nem nemeset jelölnek ki alispánnak egy nemesse, milly zavarokat sőt vérontásokat is szülhetne ez! pedig, be kár a' drágalatos urnak ezen olly szerföltöt aggódní! hiszen, ha kivesszek néhány megyét, ez ügy rendes állomása nagy részben a' megye pandurjainál vagyon még csak, a' nemesség t. i. korteskedik maga közt, mint ezelőtt, a' nem nemes választását pedig szintazon figyeltlenséggel (nonchalance) felejtí mint ezelőtt, és csak a' tisztujítás vége felé jut ollykor egy két szónoknak eszébe, hogy most 1845ik évben vagyunk és hogy létezik egy törvény, mellynek hozatalán olly diadalzajt ütöttünk 's mellynek ápolására itthon, a' megyékben, semmi, semmi sem történik!

Bizvást remélhetni ugyan, hogy ki levén az elv törvény által mondvá, ez ügy haladni fog, és ha ezen törvényhez (melly magában semmi esetre sem csonka, ha cselekvésre 's áldozatrai készségünk nem csokulna olly könnyen) a' honoratiorok szavazata csatolattik, vagy a' mi még czélszerűbb és kívánatosb: a' birtokképességi törvény következtében, nemesi birtok után, bizonyos qualificatiók alatt nem nemesnek is megadatik a' politikai jog a' megyékben, majd akkor szedhetni csak ezen törvény gyümölcseit, mellyek talán most korán sok volnának 's talán savanyúk is még, mondaná a' róka.

Térjünk által a' birtokképességre, miért olly csekély arányilag még e' törvény foganata is, melly az aristokrátiának nemcsak sem jogaiba sem szabadditékiba nem vág, sőt annak pénzbeli érdekeit hatalmasan elősegíthetné! mondják sokan, hogy kevés a' pénz, 's ebben van némi igazság! mondják mások, hogy az ősiséget is el kellett volna törölni vagy legalább módosítani, ebben is van valami, csak ne felejtjük, hogy az ősiségnek csupán lényeges módosítására alig volna elegendő egy fél országgyűlési idő; a' ki pedig azt állítná, hogy legelőször is az ősiség dolgában kellett volna hozni törvényt, a' birtokképességgel pedig még várni, azzal vitába sem akarnek bocsátkozni; mondják mások: *hozzunk törvényt; de mit használ, ha nem nemes nem akar ingatlannemes birtokot venni?* Felelet: Én felteszem: hogy valamely nem nemesnek pénze van, és így vehet; de felteszem azt is, hogy ezen nem nemesnek annyi tapintata 's felfogása is van, hogy az a' királyi adományt meg tudja különböztetni a' privat adásvevéstől, mint más nemes ember; hogy tudja azon jogokat, mellyek a' kir. adomány és privat adásvevéstől erednek, feltéve hogy e' törvény kihirdetése után megtudta, hogy nemesi jószágok privat adásvevéseinél az ő joga szintannyit nyom, mint a' legrégebb családé; végre ha felfogta, miként arra, hogy ő mint nem nemes nemesi jószágot mint sajátot bírasson, az ősiség eltörlesztése épen nem szükséges, — megmarad egy fontos kérdés: ki fogja aztán a' nem nemesnek vagyonát biztosítani a' megyében, miután őneki ott nincs szavazata? — aki fogja vagyonát, szerzett tulajdonát biztosítani ott, hol ollyan elemekkel kénytelen jönni érintkezésbe, mellyektől még politikailag el van szigetelve? Ki fogja a' nem nemesnek fardhatlan szorgalom által szerzett vagyonát biztosítani ott, hol a' nemesekre nézve adómentesség divatoz, a' nem nemes pedig *nemesi földekre* nézve adó alá akarják vetni, sőt már vetették is, mint némely megyében már történt is nemcsak a' nemesi de adózi pénztár részről is, és így kétszeresen rótták meg?

Igen is — kimondom nyíltan, — hogy a' birtokképességi törvény élénkebb foganatát leginkább az akadályoztatja, hogy a' nem nemes a' *nemesi földre* nézve adó alá akarják vetni, sőt vetették is, mielőtt el lenne fogadva az általános teherviselés a' nemesség által is! —

Megvallom, nem csekély feladatnak tartom ezen adóztatás ellen föllépni, mert első pillanatra, szerény kapacitációm előtt, és ha okaim gyengék, azután is, állításim ellen két párt leszen: az egyik,

mellynek tisztelettel hódolok, az t. i. melly a' köztelherviselés elfogadását szívóbból és őszintén pártolja, és ez ügyet a' többiek közt ezen extraserialis adóztatás által véli előmozdíthatni; másik párt az, melly szinte melegen pártolja az adót, és bármiféle adóztatást elfogad, föltéve, hogy azt más fizesse helyette! Én csak az első párt embereihez intézem csekély soraimat, t. i. a' tisztán haladni akaró párthoz, mellyet ha kapacitálni nem leszek szerencsés, kétségkívül okaim erőtlenségének fogom tulajdonítani, vagy annak, hogy talán hibás szempontból fogtam fel a' dolgot; de lehet ám az is, hogy figyelmeztetésem nem alaptalan 's okaimban leszen igazság, minden esetre kívánatos pedig, hogy e' tárgy minél előbb tisztába hozassék. (folyt.)

Köri mozgalmak. Hadd szóljanak ezen lapok is a' Körről, melly nem alaptalanul igénylő már az ország figyelmét; szóljanak higgadtan és ingerültség nélkül; mert az igaz való csak így tündöklik ki. Intézeteknél a' szállásügy életkérdés; mert ez azon irány, minél fogvást a' költségvetésben magokat tájékozhatják. A' Kör némely tagjainak erőszakolt szótöbbséggel sikerült a' szállásváltoztatás 's az egyesületnek a' hatvanutczai Horváthba költöztetése. Ezen műtét 's járuléka annyi pénzerőt igényelnek, mit legvérmesb remény sem állíthat elő. A' bizonyos bukás alapos félelméhez járult még azon szomorú körülmény is, miszerint az együletet, magasb czélok száműzetésével számos tagjai, mindinkább és egyedül csak játék- 's mulatóhelyül tekinték 's nyilván kimondatott, még pedig nagy befolyású tag által, az irodalomtól 's művésztől irtózás. — Illy helyzetben nem maradt egyéb hátra, mint hogy kilépjenek azok, kik nem ábrándra, hanem biztos valóra számítanak; kiknek nem billard- 's kártyajáték egyedüli élvezetök; kiknek hátuk művésztől 's irodalomtól nem borsózik. — Ki is léptek számosan, többnyire azok is, kik első alapítójivoltak az együletnek. A' kilépett tagok már eddig is 80nan, vasárnap közkedvességű Fényesünk elnökle alatt tanácskozányt tartván, a' társulatot ideiglen *Pesti Kör* néven 3 évre alakultnak nyilváníták; programot és alapszabályokat készítenek 's a' volt szállást az országúti Kunewalderházban megtartották. Az ideigl. Pesti Kör czélja művelt társalgás, irodalom, művészet 's egyéb közhasznúak előmozdítása. Részvény évenként 20 —, butorpénz egyszer mindenkorra 5 pft. Tanulságos volt látni azon illedelmet, mi jellemző a' tanácskozányi vitaközléseket, öröm azon készséget, minél fogva butorokra rögtön 's néhány tag közel 400 pftot fizetett. Öszinte méltánlással kell itt különösen a' Nemzeti Ujság érdemlős vezetőjét Lipthay Sándor urat említeni, ki butorzásra 100 —, a' társaság rendelkezésére 200, öszszesen 300 pftot fizetett 's ritka becsű könyvtárát engedé által használatra. Termeink már kényelemmel 's izletesen butoroztatvák, folszerelvények barátságos befogadásukra rokonkeblü társainknak. Most nincs egyéb hátra, mint fölhíni vidéki barátinkat, szíves istenhozzádat mondani horvátházi rokoninknak — kik közül többhöz leélt kedves napok emléke csatol — azon o-hajtással; versenyezzünk nemesen a' nemes pályán üdvös czélok felé! y.

Gyáralapító részvénytársaság. A' már eddig közhírré tett ügyviselőkn kívül még következő urak vállalták el az ügynökséget: Körömczón: Apfel János György; Pápán: Mayer György, gyáros és városbíró; — Rimaszombaton: Lener Ferdinand postamester és tb; Ungvárott: Brujmann Dávid. Ezen uraknál egyszers mind aláírhatni, valamint az alapszabályokat is megtekinthetni. A' gyáralapító társaság igazgatósága.

Folyamszabályozás tanácskozás Széchenyi I. gr. elnökle alatt: S Ujhelyen sept. 30kán. Szerkesztő ur! Igértém önnek, hogy zemplényi közlésimmal ollykor meglepem. Ez első alkalom, mellyben ígéretemet teljesítem. *) Miért lépek fel 's miért épen a' „Jelenkor“ organuma az, mellyben politikai működésnek kört nyitok, okait könnyen megfejtendem. Mióta municipális szerkezetünk legfensőbb intézkedések által érdekeltek, a' megyei közlések és társadalmi mozgalmak figyelemmeli kísérése mindennapivá vált 's újanyagot adott a' közérdeknek. Nem czélom ez alkalommal azt fejtegetni: mennyiben szükséges e' kifejlesztési korszakunkban a' tudósítások körükben ébereknek lennünk, sem az azokból eredő hatást fontra tenni; tapasztalás esküszik arra, hogy pártoskodások különbözőleg feste-

*) Bár minél gyakrabban! Illy készület 's fogalmazásu tollnak valódi kár a' nemzeti élet annyi teendői közt némán vesztegleni! Szerk.

nek gyakran homlokegyenest ugyanegy tárgyat sokszor ollyak által, kik el is felejték megfontolni: vajjon a' politikának tag körében alkothatnak e' ök meggyőződést? Engem tehát megység iránti szeretetem buzdíta fel arra, hogy egyik politikai organumba, bár közlegényként, de meg lehet hogy azért nem egészen fegyvertelenül illeszsem be magamat. A' Jelenkor az, mellyet kiválaszték, mivel közönyös felszólalásnak e' lap mégis a' többiek közt legalkalmasobnak látszik, a' mennyiben nem áll olly téren, mint a' B. P. Híradó, melly a' szabadelvűség elleni branche-ra 's annak tökéletes lefegyverzésére czéloz, sem nem osztozik a' P. Hírlap ama hátrányában, hogy legszentebb igazságai is hajótörést szenvednek, mivel sokan pártellenességből is elégségesnek tartják azt félre vetni, mert a' P. Hírlap mondotta. Vannak a' Jelenkornak előnye, mellyek más lapok hátrányaiban találhatók. — Bevezetésnek ennyi elég. Szükséges annyiból, a' mennyiben okszerűsége szeretvén básirozni mindent, az antecedent és consequent csak ugy alakíthatom meg, ha az eddigi tudósításoktól az enyém megkülönböztetek. Tekintünk Zemplénybe:

Egy nevezetes napnak néztünk elejébe. Sz. I. gr. ő excellentiája a' vizek szabályozásában mint kir. biztos váratott sept. 30án S. Ujhelybe. Illedelmes fogadtatására minden megtétezt. Legelőbb is választvány K. J. gr. elnökle alatt fogadta őt Geszt-helyben, mellynek kíséretében S.-Patak városban főm. Brezenheim Ferdinand ő hgsége által fejedelmileg megvendégeltvén egész Ujhelyig a' legnagyobb kitüntetésekben részesült. Megjegyzésre méltó, hogy ebéd alkalmakor P. E. gr. ő excellentiája ért áldomástivott, mellyet az ősi lakhoz alkalmazva, a' nemes gróf érdemeinek előterjesztésébe bocsátkozván, magas költői eszmékkel annyira meggyádagított, hogy bátran mondhatjuk, ez adá legkellemesb ízét pecsenyénknek. Miután pedig mind a' város mind pedig a' tanítói kar részéről, melly utólsót személyesen is meglátogatván tisztelgéseket von, estve az ujhelyi hármashegyek csúcsain tiszteleterre világitó tűzszlopok nagyszerű szemlélsíndi mozsarak és fáklyákkal fogadtatván főispáni helyettesünk adá remek üdvözlét. Ezt Szabolcs, Bereg és Ung küldötteinek tisztelgése követték. Másnap 10 órakor az ülés a' kir. biztos elnökle alatt főispáni helyettesünk és több közbirtokos jelenlétében, a' karzatot elfoglalta szép nem koszorújában megnyitottat.

Előterjeszté ő nagym. hogy a' Tisza folyónak Tisza-Ujlaktól egész a' Dunába szakadásáig akkénti szabályoztatása — hogy vidéke, mellynek több millió hold földnyirésze a' kártékony áradások miatt haszonvehetlenül hever, az áradásoktól megmentésék — a' czél, mellyre egyesített erőkkal működni kell. A' czél, mellyet sem kicsinyíteni sem nagyítani nem kíván, eléretni csak úgy fog, ha az illetők kebleit tántoríthatatlan akarattal 's nem szünő lelkesedéssel edzeni meg. Férfiak kellenek ugymond a' gátra 's a' lehetetlenséggel hátrós akadályok romba dőlnek. Többször mondák már, hogy a' Tisza vidéke iránt különös sympathiával nem viseltetem, ezt megczafolandó itt kezdem meg működésemet 's az ellenkezőt tetteleg kívánom bizonyítani, hiszen előszeretettel csatol engem e' vidékhez, mert ez a' tiszta magyar nép törzskökeinek telephelye, mellytől a' „nemzetiség és szabadelvűség“ tekintetiben a' nemes gróf annyit vár, hogy megmentésökkel a' hon boldogabb jövődjét látszik elővarázsolni. *Péns, tere 's ennek sikeres végrehajtása*, ezek azok ugymond, mellyek teendők közé tartoznak, a' mód pedig mind ezeket létesíteni a' társadalmi téren működés. Mi pedig a' költségeket illeti, a' gróf azon értelemben van, hogy kik a' hasznat huzzák, azok viseljék a' nehézségeket 's így kiknek földjeik megmentenek, részesüljenek a' közterhekben. Isméri ő ugymond e' beteg testet, mellyet nem néhány recipével, nem egy vagy több canalissal, de teljes regulatióval lehet csak igazán meg-orvosolni 's nem palliativ de radical szerekkel, különben csak fölt foltra rakunk. Elvül pedig kimondja, hogy *mellette senkinek vesztene nem kell*. Mivel azonban ez alkalommal több megye küldöttei is vannak jelen, e' nem annyira vidéki mint orsz. ügyben tanácskozásra szólít fel mindenkit, indítványát pedig abban öszpontosítja, hogy társaságok alakuljanak, mellyek választottaikat Pestre küldjék, hol a' létesítési módok 's megkivántatók szükségessékről közértelemmel tanácskozzanak. E' több ízben éljenek megskatított beszédet más szónokok nyilatkozatai válták fel. Beregből L. J. ő excellentiája az indítványt el-

fogad. bul P. L. ton kívá a' vélem egyedül módokho gyét töb nem leh sikeres czélra eg ban ugy forintba kább teh ipar és f nagy! Le nünk, hog ama terv si felügy aligha ké képest ug a' teherv recte han szabályoz ismét nag telemben segedelm tárgyhoz nemesak keresked 's a' terh a' szabály osztatni k buyásnak bet, mint szabadal th. a' terv külföldi m gyen elfo nádori bir zatbaism folyóknak szabályoz kezdenek ditvány k ban módos gedtelssél sal öszszhangz Volt, ki l öszszfejv vitték ált legjobb ir jára, kik h hallgattal casmusok jótállást o megfeszít na, am ha több ízber ügyet 's t séges, a' landó társ határozam módokru municipiu jegyzőkör Másnap ö b a n d e r Ely bamba. A van. Igaz zelebbéri Fejé vármegye gye érzel gróf Cz megye kö eljánni oh fejevárr: küldöttség hajlam és tereméber a' belépő mlga hely elő azon f kik 18 évig az elválás buszavall Fejér vár

fogadja. Hasonló értelemben nyilatkozott Szabolcsból P. L.; ellenben Ungból P. A. csupán megyei uton kívánt a' dolghoz kezdeni. Különbözők valának a' vélemények, némelyek egyedül megyei, mások egyedül társadalmi, legtöbbben megyei és társadalmi módokhoz kívántak nyúlni, a' mennyiben t. i. a' megyét több fenforgandó urbéri kérdés miatt nélkülözni nem lehetend. Volt, ki a' tárgyat országosan kívánta sikeresíttetni, azon hiedelemben lévén, hogy illy nagy célra egyesek ereji csekélyek leendnek. Hollandiában ugymond egy köblös föld megmentetése 250 p. forintba került, kisebb szám mellett mennyivel inkább tehetetlenek leendünk különösen mi, kiknél az ipar és föld közti különbség olly megmérhetetlenül nagy! Legyen szabad erre vonatkozólag megjegyeznünk, hogy koránsem vagyunk Hollandiában, és hogy ama terv szerint, melyet Váshelyi orsz. hajózási felügyelő készített, egy köblös föld megmentetése aligha kerülend 6 forintba, mi azután Hollandiához képest ugyancsak lényeges különbség ám! de hogy a' teherviselésre vonatkozólag nemcsak azok, kik directe hanem azok, kik indirecte is hasznát veendnek a' szabályozásból, osztozzanak a' munka terheiben, ez ismét nagyon igazságos, noha nem vagyok azon értelemben, hogy társadalmi uton a' törvények egy kis segédelmével célhoz jutni nem lehetne. Igen a' tárgyhöz szólónak ítéltetett B. S. nyilatkozata, ki nemcsak egyedül szikkasztási (exsiccationalis) de kereskedési (commercialis) tekintetekből is szólott, 's a' terhet nem egyedül a' földbirtokosokkal hanem a' szabályozandó folyam hajózási hasznával is megosztani kívánta, így majd azután a' fizetés-alóli kibúvásnak elzárjuk ajtaját. Nem isticve ő ezzel egyebet, mint a' kir. biztos elvét a' teherviselésre minden szabadalmazás nélkül fogadja el. L. G. köztisztelétü tb. a' tervekre vonatkozólag azt indítványozá, hogy külföldi mérnök által határozassék meg: mellyike legyen elfogadható. B. A. a' meg nem egyezés esetére nádori bírósági ítéletet kívánt, melly utolsó határozatba isment. L. G. ismét azt indítványozá: hogy kisebb folyóknak u. m. Latorcza, Topoly 's más egyebek is szabályozás alá véssenek, azok pedig, kik már hozzá kezdtének, munkáikban ne hátráltassanak, melly indítvány közértelemmel elfogadtatván, csak annyiban módosított, hogy szabad működés annyiban engedjessék meg, a' mennyiben az egész szabályozással összehangoltságba nem jó, nehogy egy nagy egész összhangzása megzavarassék. Szóltak még többen. Volt, ki Pest helyett Ujhelybe kívánt tanácskozási összejövetelt. Voltak, kik beszédeiket üdvözlésbe vitték által. Voltak ismét, kik a' nemes gróf részéről legjobb indulattal is jótállást sürgettek. Voltak utóljára, kik bölcsnél bölcsesbenn semmit sem tudtak, azaz hallgattak. Ő excellentiája az ellenvetésekre sarcasmusokkal telt beszéddel mindenkinek válaszolt 's jótállást olly feltétel alatt vállalt magára, hogy ha a' megfeszített emberi tehetőség süker nélkül faredozna, ám ha ugy tetszik, süttessék meg. 'S minekutána több ízben ismétlé: mennyire szívén hordja a' közügyet 's teljesítend mindent, mi csak emberileg lehetséges, a' végzést oda öszpontosítá, hogy az alakulandó társulatok küldöttei még ez évben általa meghatározandó napra Pestre jöjenek, hol a' létesítési módokról bővebben tanácskozáván, határozataik a' municipiumok és társulatok közöltessenek. A' jegyzőkönyv hitelesítése választványra bizatott. Másnap ő excellentiája mozsarak durrogásai közt b a n d e r i u m kíséretében Perbenyikbe utazott.

Egy liberalis jó barátom tiszkölve jöve szólamba. A' puskapornak ugymond igen paraszt szagavan. Igaza volt, mert a' burnót és a' domestica legközelebb érintkezésben voltak. — Ritka nemesi orr. *
Fejér vármegyéből. Mult hó 15kén Fejér vármegye Rendei által kinevezett küldöttség a' megye érzelmeit a' felett kijelentend, hogy ő nmlga gróf C z i r á k y Antal ur, noha saját kérelmére a' megye közvetlen kormányától fölmentetett, tisztében eljárni ohajtván, ő exja a' fen kitett napon Székesfejervárra jöni méltóztatott, és az említett fényes küldöttséget, mellyhez sok nem küldött is szívbeli hajlam és tiszteletből csatlakozott, a' megye nagy terében, mellynek karzata is telve vala, fogadja, a' belépőt pedig hangos éljenek! üdvözlették, — ő mlga helybeli megyés püspök elérzékenyülve adta elő azon fájdalmat, mellyet Fejér vármegye Rendei, kik 18 évig tartott jeles kormányzatának örvendeztek az elválás órájában éreztek, mellyre ő exja hasonló buszavakkal válaszolván kijelenté, hogy ezentul is Fejér vármegye főispánja maradván kötelességé-

nek isméri tehetőségei szerint ezentul is eszközölni, mi töle annyira szeretett megyéje diszére, felvirágzására 's kifejlődésére czélszerű, valamint egyesek irányában is mindig a' régi maradj; végre magát a' megye és egyesek szeretetébe, barátságába és jó emlékezetébe ajánlotta; — a' tisztelgést harsány éljenek! és pompás lakoma követte — színtezzen küldöttség egy hét mulva az új helytartót üdvözlé. Folyó hó 5kén délután a' városba jövő új főispáni helytartó m. gr. Zichy Ödön ur ünnepélyes elfogadására elibe ment egy számos tagu küldöttség, mellynek hosszú hintósora kíséretében és tömérdek néző közt a' megye házába ért, hol őt a' tisztikar fogadta. Esteve a' városi polgárság és polgári katonaság zenészei által fáklyás zenével 100 szövétnek világa mellett tiszteltetett meg; ugyanekkor az ellenzék új főnökét gr. B. K. urat szinte lobogó fáklyák mellett zenével kívánván megtisztelni, legelőször a' megye előtti téren állapodott meg 's a' fenirt urat, mint a' védegyelet elnökét éltetvén, annak szállása előtt jelent meg 's ott egy szónok kelleitnél hosszabb beszédben adta elő a' védegyelet hasznait 's annak pártolására minden honfit buzdított. Másnap a' közgyűlést S. K. ur megnyitván előadta, hogy ennek czélja a' főispáni helyettes székfoglalása lévén, mindenek előtt szükséges az e' részben érkezett k. leiratot felolvasatni, midőn azonban a' felolvasást főjegyző ur megkezdé, F. J. előterjeszté, hogy S. K. királyi táblai bírónak kinevezetvén, már nem megyei tisztviselő, ennél fogva nem elnökölhet, néhány pro et contra vitatkozás, valamint helyettes alispán K. J. azon előadása után, hogy ő a' megye pecsétjét már átvette, S. K. azon kijelentés mellett, hogy tiszta meggyőződése szerint, mivel új hivatala esküjét még le nem tette, elnökölhetne ugyan, de mivel ezt némelyek ellenzik, székét elhagyá, 's annak háta mögött mondá el szívlehető bucsuzását, melly után a' megyés püspök indítványára minden ellenkező hang nélkül a' bucsuzó érdemei jegyzőkönyvben megemlítetteti rendeltettek. K. J. másod alispán az elnöki széket elfoglalván, az ügynevezett új rendszer ellen mellékesen több csipős észrevétel, a' honti és bihari esetek vétetvén alapul, tétetett ugyan, azonban a' megye előbbi határozatánál maradt azon hozzáadással, hogy teljes reménye szerint az új helytartó a' megye jogait és törvényes szokásait tiszteletben tartandja; — az eskü azonban, mennyiben a' törvénykönyvben foglalttal meg nem egyező, a' sérelmek közé soroztatott, ezután a' kinevezett küldöttség gr. Zichy Ödön új f. helyettes urat a' terembe kísérvén itt sokáig tartott éljenekkel fogadtatott, hazafias indulatok 's érzelmeiben dus beszédjére főjegyző ur szinte jeles szónoklattal válaszolt. Áttérve a' megye dolgaira megkérdezé az új elnök a' megye Rendeit: vajjon kívánnak é a' szükségessé vált tisztújításra a' három év kitéléseig várakozni, vagy ezen jogukat hamarabb gyakorolni? midőn az utóbbiban lön a' megállapodás, előterjeszté, hogy több tekintetben káros a' határidőt messze tolni, azért jövő közgyűlésre folyó hó 28d. napját, tisztválasztásra pedig az utána következő 29ket tűzte ki, 's a' szükséges rendelkezések megtéttettek. Egyéb fontos tárgy nem forga fen. Gyűlés után minden rendü számos ur pompásan megvendégelteték, a' napot pedig S. K. számára tisztelőji által rendezett fáklyás zene rekeszté. — Megemlítettönek tartom, mivel még közhírré téve nem olvastam, hogy Fejér vármegye Rendei a' nemzetiiséget és oktatást szívükön hordozván, országgyűlés után minden járásban több iskolai felügyelőt rendelték, kik a' rendes tanulványok felett arra ügyelnek: vajjon a' magyar nyelv mindenütt kellőképp tanítatik és terjesztetik é? melly tisztükben az említett honfiak egész hazafias buzgalommal járnak el. Sz. Fejérvárott 40 ezer ft. tőkével takarékpénztár tervezetik, mellynek részvényei már elkelték, a' rendszabályok pedig felsőbb helyre fölterjesztettek. Roszty Zsigmond.

Heves-külső-szólnokmegyei főisp. helyettesi székfoglalás. Eger oct. 6kán. Mai nap tartatott székes városunkban főisp. helyettes Brezovay József ő mltgának székfoglaló ünnepe. A' mult gyűlés határozata folytán, mellyben az említett hírt megyénkkel tudató k. k. parancs fölolvastatott, bár a' tisztelt egyednek megyénk kormányzására emeltetésén a' Rk általános örömet éreztek, mind a' mellett is az orsz. gyűlésen kivül behoztatott adminisztratori rendszer ellen minap tett ovást megújították; a' beigtatás legnagyobb egyszerűséggel történt 's így valóban azon lap, melly többi közt koresma-arendá-

lás 's t. illyessel képeztetik publicistai szereplésre 's a' magát mindenkép fontossá tenni törekvő Nemz. Ujs. aligha meg nem lesznek akadva, mennyiben ez uttal nem leend alkalmok sujtásos szertartásokat czafrangos szavakban közszerűsíteni. Híre sem volt nálunk ama nagyszámu banderium 's fenyűzésnek, mellyet némely megyékben illy alkalommal a' házi pénztár rovására olly megbocsáthatlan könyelműséggel szoktak kiállítani. Főispán helyettes urat mind saját lakán, mind megyénk határába léptekor küldöttség üdvözlé első alispánunk szónoklata mellett. Majd új kormányzónk az adománylevél fölolvastatásával a' leküldött forma szerint a' fejdelem iránti hűség esküjét tevén le, székfoglaló beszédét mondá el, mellyben ünnepélyes ígéretet tón, miszerint neki a' teendők oceánján koronás fő iránti hűség 's tantoríthatlan honszeretet fognak iránytűül szolgálni, egyetértésre 's kölcsönös vélemény-türelemre szólítá föl a' Rket, szíves köszönettel adólván érdemes első alispánunknak elismeré, hogy bölcs vezérlete alatt már eddig is sok jó létesített, — melly alkalommal a' közönség forró vonzalmát tapasztalható tisztelt alispánunk, mert alig hangzott el neve, azonnal azt a' terem falait szinte megrázó 's igen hosszúság időig szünni nem akaró harsány éljen követé; majd főisp. helyettes ur a' tisztikart hivatalának eddigi modorban folytatandó pontos teljesítése végett továbbra is föl szólítván, részéről is mindennek elkövetésére ajánkozott, mit e' megye jólléteigényel. A' Rk érzelmi tolmácsolja főjegyző ur vala, kinek beszédével mi bár meg valánk elégedve, nem leplezhetjük el mindazáltal azon véleményünket, miszerint mi V. K. ur egészségi kimélese tekintetéből is derék aljegyzőnk S. L. urat ohajtottuk volna szónoknak. Egyéb iránt szónok igazat mondott azzal, hogy a' Rk keble most öröm és szép remények tárháza. Új kormányzóknban olly férfit vala szerencsénk ismerni, kinek élete egyedül a' jog és igazság levegőjében vala otthonos, olly férfit, kinek loyális szelleme 's a' megye nyugalmaát vésszel fenyegető pártfőnökös ködés közt olly tér van, mellyet Zaharának minden homokpusztája sem képes betölteni; szeretjük hinni, hogy ő mga pártzenvedélyek fölött álló kormányzó leend, szóval hogy mind azon ige, mit jelenleg hirdete, hivatalnokkodása alatt megtestesülend, 's mikor van erre szebb alkalom, mint most, midőn olly tisztikarral dicsekhetünk, melly ő mltgát e' megye 's haza jóllétére irányzott lépéseiben gyamolítani polgári kötelességének tartja, midőn lobogó honszerelmű 's ernyedetlen szorgalmu első alispánunk vezérlete alatt már eddig is olly sok jó létesített. Volt idő, midőn na pok nehezültek meg megyénk vállalai fölött, midőn hosszúság és kurta köntösű cselzők agyában tervezett ármány 's önérdék-hajhászásban faredozott hűség 's másunnan is támogatott pártoskodás behomályosíták megyénk csillagát, némely sötétségi madarak imponálni akartak 's egy hydra keletkezett, melly hogy egészen erőt nem vett, sőt megaláztatott, azt csak olly erély eszközölheté, millyen a' haladási elvek bajnokai K. M. P. M. és Cs. S. urak fölverteze vannak. Azon időtől fogva, midőn legközelebb törvényhozásbani részvétünk olly derék jellemű egyedek kezeire bizatott, megyénk derültebb időket él 's bár az ismét öszszetornyosult fellegek örömmüket kissé megzavarák, mind a' mellett is ama nem régen érzett csapás csak annak lön eszközölje, hogy megyénk láthatárán még szebb nap hintse jótékony sugárit. Nem tartozunk azok közé, kik minden legkisebbet optimismusi szemüvegen hajlandók tekinteni, mind a' mellett is ha mérlegezzük jelent a' multtal, 's meggondoljuk, miszerint nálunk most az administratio kereke lehető pontossággal forog, az 1836: XI. t. cz. foganatosítására, — melly itt még eddig végre nem hajtatott, mint szinte minden adóbeli tartozás megvételére hatályos lépések tétetvék; a' börtöneinkben már régóta itélet nélkül levő nagyszámu rabok pereit közül csak a' legközelebb törvényszéken is számos döntetett el; ha meggondoljuk, miszerint az utcsinálás helyesebben 's igazságosabban öszszatott föl adózóink között, ha meggondoljuk, hogy czélszerűbb törvénykezés tekintetéből törvényszéki táblabírák választatván ez által ama nálunk régen nélkülözött elv, miszerint nemest csak maga bírāja ítélt el, életbe léptetett; ha meggondoljuk végre, miszerint első alispán ur az évnegyedes gyűléseken a' megye status-quojárólí jelentést behozván, ez által a' megyei önkormányzás javíthatása eszközt szaporította 's ugyanó egy Egerben létesítendő takarékpénztár teremtője lön; ha mindezeket meggondoljuk, lehetlen keblünknek ma-

gasan föl nem dobogni látván, miszerint férfiak, kikben a' tűz és munkakészség egyesülék, rövid idő alatt is milly derült színűvé tehetik egy megye képét. Mi hiszszük, hogy az említett dolgok mind nem elegettek s tudjuk, hogy még hosszu a' teendők sora s magas bérczen áll a' civilisatio temploma, ide juttatni megyénk 's hazánkat a' kérdés, melynek megoldása honfiak értelmiségét 's kitartását igényli. Ezt várjuk 's reméljük mi új kormányzónk, tisztikarunk 's az ezekkel egyesült megye Ritól. Ő maga még az egyetértést is ajánlja. Hogy a' különböző pártok egymás mellett megférhetnek 's hogy a' véleményi türelem azon szükséges tulajdon, mellyel alkotmányos polgárnak bírnia kell, mindezt hiszszük; de hogy a' szilárd-ság 's elvkövetkezettesség szintolly szükséges kellékek egy honpolgárban, azt is határozottan állítjuk, 's mint mindenkor becsültük, — mert elleneinkben is el kell ismerni az igazat, — ki conservatív létére — vevén e szót legjózanabb értelemben elveihöz minden körülmény közt hű maradt: úgy bármint nevétségben nem tartánk, mint azon nádszállként ingadozó egyedet, ki elveit szinte ruhamódra változtatja, ki puffog, szájjaskodik, míg pártja szénája kellő rendben van, a' dolgok változával mindazáltal napi-bogár fényesillamlása vagy egy kis hivataloska őt apostatává teszi. Ezt jegyezzük mi meg józan szabadelvűek, 's uram őrizz meg e' pártot a' visszavonástól 's apostasiára hajló egyedektől 'sat. A' szomszéd törvényhatóságok küldöttségei közt kitűnő volt a' borsodi, mellynek tagjai közt örömmel szemléltük az országos notabilitást Sz. B. Szintolly örvendétes volt hallani, hogy Ráday Gedeon gr. és Josipovich Antal turopolyai gróf táblabíráink közé igttatatték, nevék olvastánál hosszas eljenekre fakadtunk. Ezenkívül 2 napig tartott gyűlésünkben semmi közlésre méltó nem történt. — Még csak néhány szót. F. hó 12kén fogott lenni Széchenyi István gróf Szolnokban, hol is ő exeját fényes küldöttség üdvözlendi. Hiszszük, miszerint a' ns. grófnak ezuttal sokszoros alkalmá leendő meggyőződni, hogy azok, kiket a' sz. gróti levél elemzésekor *) az ellenzék felől elmondott, tévedések(?) valának. A' n. gr. ugyanis ott azt állítja, miszerint a' magy. oppositio nem egyébre való **) mint a' kormányval dacolni, azt legüdvösebb működéseiben gátolni, terroristicus szerepet játszani, melly által magát nevétségessé teszi 's annál fogva az olly oppositiot, melly semmi positiv jót nem tesz, melly még soha nem ismeré el, hogy a' kormány valami jót tett volna, melly csak a' kormányi hivatalnokokat szereti sárral dobálni, a' kormány kötelese elfojtani. Ide ment ki a' ns. gróf vádaskodása. Hígye meg a' ns. gróf, miszerint a' Tiszaszabályozásra egyesült hevesi bírtokosok — párobsitosbul rangra jutott bohót kivéve — ki kigyó az őt ápoló keblén, mind olly ellenzéki- és szabadelvűek, kiket elveikre nézve bármi alkotmányos kamrában ülő balszéki követek sem haladnak meg; és mégis senki sem üdvözlé őszintébb örömmel a' kormányt, mint ezek a' Tiszaszabályozásra tett lépéseiben, — mi által talán legalább részben meg lesz czáfolva, mintha ezen megsemmisítésre ítelt oppositio a' kormánynak nemzeti jóllétre irányzott lépéseit méltányolni nem tudná 's hígye meg a' ns. gróf, soha sem fogadtatott valaki férfias nyíltszívűség-szülte örömmel, mint ő excellentiája fog azon küldöttségi egyedek által, kik pedig tagjai a' fenérintett oppositiónak. Az ellenzék rokonszenve 's tisztelete olly hivatalnokok iránt, millyet egy Teleki József, Batthyány Imre, Perényi Zsigmond, Szerencsy István 'stb. személyökben van szerencsénk tisztelni, kétségbe vonhatlan. — Hogy mi heves-megyeiekül a' Tiszával kibékülésehoggy sem tudunk, annak october 1jén kis Szolnok városunk élő példáját adá.

Végül a' „Honderű“ 9ik és 11ik számában valami Mankovary nevű hős méltóztatott elmondani, hogy a' hevesiek mind meg annyí kecskeméti patriota 's hortobágyi descamisadoféle neveletlen emberek, kik élvezetet szünteleni dózsolás 's czivakodásban találnak. Nem akarjuk ezen észrevételt hosszasan czáfolni, mert az által e' sületlenség írója önmaga 's mások előtt is fontossá tétetnek; azt sem akarjuk mi Mankovary uram ellenében mutogatni, hogy a' hevesiek, kiknek eredeti jellemök önérzettel párosult férfias nyíltszívűség 's ritka vendégszeretet, a' civilisatióban miként állanak, mert hiszen ő, mint a'

*) De nem ám a' Tisza- vagy folyamszabályozási ügyben! a' szerk.
**) Hiedelmünk szerint azon feltétel alatt, ha egyéb országos ügyben is olly eljárást követ, mint a' védegyel-
tre nézve. A' szerk.

Honderű dolgozó-társaa' miveltséget hízelgésben 's alacsony eszűszámszásban helyezvén nagy szerencse így, ha minket neveletleneknek tart; végre az sem czélunk, hogy azon egyedeket, kiket a' parádi esemény miatt rugdos, mentegessük, úgy állnak ezek a' közvélemény előtt, hogy nevéknek egy nyomorult szunyogdongás árthatna, azt itt kiki tudja — csupán azon esudálkozunk, miszerint olly egyed mer egy meggyét neveltlenség miatt korholni, kinek egész cik-ke a' legvastagabb neveltlenséget árul el. Mi a' hevesiek ellen emelt dorongokat Mankovari uramra viszszadobni nem akarjuk, mert félünk, hogy lába eltörvén neve két első tagján kénytelenítettnek járni, mi pedig tagja levén az okatlan állatok kinzása ellen alakult egyletnek senkit gamóitól megfosztani nem akarunk. Abukiry.

Nyitra megyei közgyűlés folytatása 's vége.

19kén. Im egy példája a' megyék mai legkiáltóbb hibáinak: a' hozott végzések ujdon leromboltatása! az önérdeknek okok feletti győzedelm! Mult gyűlésünkben azon indítvány, hogy „a' pénztárnokok javai nagyobb biztosság okáért öszszeiratván, ezen öszszeírás a' jelen gyűlésre fölterjesztessék“ a' Rk akaratával végzessé emeltetett. Másnap azonban egyik főpénztárnokunk kívánatára a' végzés e' jelen gyűlésig — míg t. i. a' pénztárnokok öszszesen az iránt észrevételes nyilatkozataikat beadnak — felfüggesztették. Mostan tehát, még csak írásba sem foglalva, pusztaszóval minden motivatiót mellőzve, hadi főpénztárnok T. F. oda nyilatkozik: „hogy hiszen ő e' hivatal nem kereste, ő abba úgy jött mint Pilatus a' credoba, 's hogy akkor minden feltétel nélkül nyerte vala ezt, 's több e' felét minden öszszefüggés nélkül előmondván, 's az érdeklét végzést egyedül személye ellen intézett tudja isten minek bélyegezvé, kijelenté, hogy ha azon végzést most meg nem semmisítjük, ő és társai pénztári hivatalaikat készek odahagyni.“ Ki nem látja, hogy ez inkább daczolás mint okokkal támogatott nyilatkozat? Erre az önérdek 's ennek minden kapcsa mozgásba jött. Ellenben elmondott minden, mi az ekép megtámadott végzést 's talán pénztáraink biztosságát megmentheté; példázatot a' megye méltósága milly halálos dőfést kap, midőn egy okszerű végzést, még mielőtt az csak foganatba is vétetnék, lerombolunk; említett a' törvény követelése; említett a' kiáltó következtelenség, miszerint azon végzést, mellyet mult gyűlésben mindnyájan alaposnak néztünk, most a' körülmények változta nélkül alaptalannak canonisálunk; mondatott, hogy ekép körül soha egészen ki nem ismerhető pusztaszóval személyiséget realis biztositék helyett törvény ellenére elégségesnek állítunk 's eképa' pénztáraink biztosságát kockára tesszük; mondatott, hogy a' mult gyűlési végzést annak foganatba vétele előtt practice megczáfolni nem lehetvén, 's míg meg nem czáfoltatik, elvetnünk már propter logicam sem szabad; mondatott, hogy roppant a' különbség az eddigi rosz szokás közt, miszerint egy általános kezességlevél a' javak minden verificálása nélkül kívántatott, — és az indítványzott javítás közt, melly szerint már nem egy ismérletlen mennyiség szolgálna realis biztositékul; mindez az önérdek irányában semmi nyomatókkal nem bírt: csupa tisztviselők buktatták, semmitették meg a' mult közgyűlés egyik legokszzerűbb közakarattal alkotott végzést 's pusztán szakálra, jóképre bízták pénztáraink minden biztosságát, 's az elvet tekintve: néhány pénztárnok papucs alá kerítette a' ts. ns. vármegyét.

20kán szinte lóttünk egy . . . t. i. azon régiebb végzésünket, melly szerint az alispánok távollétében a' főjegyzők is adhattak ki utleveleket, mostan ob certum quoniam oda módosítottuk, hogy az alispánok távolléte nem, mint eddig, a' székvárosúli, hanem a' megyétől távolléte jelentse. Azaz jőjön kedve p. o. mindkét alispánnak a' megye tágas határai közt számosabb napig nemesak saját lakuktól, de a' székvárosúli is távol, utazgatni vagy mulatozni, ilylyetén esetben sziveskedjenek aztán a' szegény utasok alispánurak megtérteig nyugton várakozni, vagy ha tetszik a' megyében istentudja hol őket fölkeresni! — Főispáni indítványra e' napon tettünk egy czélúterü intézkedést is, fölélesztvén az 1723: 58 tezikket a' leggyakorlatibb életre. Ugyanis eddigél már nagy idő óta gyűlési végzésink meghitelesítése semmi rend, semmi cynosura szerint nem történt meggyénkben; hol másnap hitelesítők meg az előbbi nap végzeményeit, hol a' gyűlés utolsó napjára hagytuk e' mütételt, hol egészen elhanyagoltuk a' legfontosabb tárgyakban is. Sőt egy végzésünk a' Nemz. uj-

ságnakis megküldetett a' nélkül, hogy az imént idézett törvény parancsolta hitelesítés keresztvívén tudunkra átesett volna; — elnöki indítvány szerint ezentul a' ma hozott végzés mindenkor holnap fog meghitelesítés végett felolvastatni. — — Közgyűlésünk lesz, rendkívüli oct. 21. rendes évgyűlés dec. 15.

Horvátországi tartománygyűlésünk

sept. 23án Zágrában szokásos szertartásokkal bán ő exc. által nyitott meg. Az utóbbi megyei gyűlésben szó volt ugyan arról, hogy a' tartománygyűlés a' megye teremében fog tartatni; mivel azonban ez — tán kicsinynek találtatott — a' városi redout-terem alakítottat azzá 's korlátok, asztalok 's más szükségességekkel látatott el, mik részint rend-fentartásra, részint kényelemre megkívántatnak, mert — mellékesen legyen megjegyezve, a' horvátok nagy baráti a' kényelemnek. Bán eln. a' viszonyokhoz illesztett velős beszéddel nyitá meg a' gyűlést, melly többszörös zsi-
vióval szakítottat fölben; ezután két k.k. leirat olvastatott, egyik, mellyben a' tartománygyűlés rendezése tétetik a' statusoknak köteleességökké, másik, mellynek nyomán a' legutóbbi magyarországi gyűlésen hozott törvények olvastattak fel diák nyelven; ezek megtörtvén Varasd megye követei latin ovást tettek a' köznemességnek terembeni megjelenése 's az országos ügyek tárgyalásabai avatkozása ellen. A' nevezett megyének ezen ovása annál kevésbbé volt váratlan, mert a' jelenlevő köznemesség az ellenzék részét tevő, Varasd pedig mindenütt ellenzék ugyan, kivált ott, hol a' közbizalom elmozdítása ollyas polgári köteleességeket igényel, a' mellyek némi áldozatba kerülnek; de ott, hol a' nemzet 's a' haza jólléte teszi a' polgárokat ellenzéké — Varasd vele már csak azért sem tart, mert az anyaországgal együttmunkálkodva haladnak. — 24kén nem volt ülés; — 25én a' bán választványt nevezett ki a' zágrábi püspök elnöklete alatt, mellynek feladata: a' vitatás alá veendő tárgyakat kijelölni 's azokat javaslatképp tárgyalás alá terjeszteni. Ezután Turopolya grófja emelt szót latin nyelven a' tanácskozási teremben felállított korlátok ellen, mellyek által a' nemesség alkotmányos joga van megsértve 's a' szó-lásszabadság korlátozva; szónok ezen elrekesztésben nem lát egyebet, mint némely lelkes népembe-rek által lerontatni kezdett chinai falnak újabb meg-erősítettését, melly a' socialis téreni közlekedést gátolja 's nem engedi, hogy polgár polgárral kezét fogva dolgozhassék a' közös jóra itt, hol minden nemesnek, legyen az boeskoros, vagy báró, gróf, vagy püspök, alapjogai egyenlők, következőleg alhatnak, vagy ülhetnek, hol kinek tetszik. Bán ő exc. előterjeszté, miképa' korlátok által sem az alkotmányos, sem a' szólási szabadságot nem látja megsértetnek 's hogy azokegyedül a' kellő rend-fentartatásáért emeltettek; erre egyes a' dologtól eltérő intermezzók után a' turopolyai gr. előbbi nézeteit ismétlé; a' slavoniai három megye követere nézve pedig megjegye-zé: miképa' nekik nincs joguk a' zágrábi tartománygyűlésen megjelenni, mivel a' pozsonyi országgyűlésen is képviselve voltak; a' varasdi és körösi köve-tek, ha a' köznemesség jelenléte tetszésükre nincs, elmehetnek 'stb., végre a' zágrábi követekkel egy-
sülten felszólítá a' bán, mondaná meg: ki akarja e' re-keszteni a' köznemességét különbség nélkül a' köz-
gyek tárgyalhatóságából 's szavazati képességéből, vagy sem? melly felhívásra elnök-bán felolvastata egy fels. helyről érkezett rendeletet, miszerint a' rend's a' tar-
tományi ügyek illő kezelhetése tekintetéből ezen tar-
tományi gyűlésen csak az illető polgári és egyházi
hatóságok képviselői 's azon egyesek, kik bánilevél
által hivattak meg, és személyesen vannak jelen, bír-
hatnak szavazattal. Ezen rendelvény a' jobb oldal 's
kivált Zágráb város részéről zajos tetszéssel fo-
gadtatott; a' nemesség ellenben — ezáltal ősi jogát
látván megcsorbítottnak, azt védelmezni készült,
midőn elnökben, meglehet közel zivatár-kitöréstől
tartva, az ülést elosztatá. 26án gyűlés kezdetén fel-
szólítá bán ő exc. a' magyar országgyűlésen Hor-
vátország részéről jelen volt követeket: adnak be
követjelentéseiket. Ezek azonban szóhoz nem jutha-
tának, mivel Turopolya grófja és Zágráb megye kö-
vetei a' tegnapi ülésben felolvasott rendelvény tar-
gyalásátsüregteték előbb, minthogy ez által kirekesz-
tették nemesi jogaik élvezetéből azok, kik a' követ-
jelentés tárgyalásába egyébként befolyhatnának,
azért felirást indítványoztak; bán ő exc. valamint az
egész jobb oldal, papok és mánásokból szerkesztve,
e' rendelvényben nemesi jogsérelmet nem látván, az

indít
jelen
mess
határ
zi vi
oszló

ros n
lebb
hogy
törté
utánt
kolni
A' té
rányl
burko
vftná
levő
Anda
zendő
colleg
tans
válas
délben
üdvöz
nokla
lót. M
rosi el
az ors
többr
tisze
hitval
dens s
főisko
zsef p
férfiú
Péze
szives
— O
főisk.
eserép
és mu
fogad
meg,
tisztel
dó szí
r ő m
belbel
zene m
's aka
ezen d
után o
koszor
moltn
szerü
grófna
ség ide
jún.
juk el
hazai

meg a'
épen ne
loghoz
még se
résztel
sük ere
a' magy
bármer
szólva
évekre
zokat f
legföj
mondju
naponk
jövete
miként
tehetsé
zásokb
a' gond
,N e m
czélok
lemmel
ga jöv
ban maj
igaz, h
közönm
neki ese
elfajz
hogy ta
itéltess
sok vita

indítvány tárgyalatlanul félretétett. Ezen elnöki kijelentés igen nagy zajt támasztott, a' turopolyai nemesség nem értvén a' bannak latin nyelven kimondott határozatát, ezt megjelenzé, mire némelyek: ne-ziviti, no krepait *) larmáztak. A' gyűlés eloszlott. — S. —

Debreczen oct. 9én. Miután Debreczen város némely utczáji télen szinte járhatatlanok, közelebb cserépkészítő S.urat kiutaztatták Hollandiába, hogy ott megnézze: milyen téglákkal 's mi módon történik a' téglávali burkolás; és most S. ur hazatérte után nem sokára csakugyan el is kezdék téglával burkolni a' Széputczát 's már félig ki is van rakva. A' téglávali burkolás — ha kivált tartós lenne, — a' ránylag nem volna drága. Az elkezdett széputcza burkolata, az illető műértőktől úgy hallám, 4,000 vftnál többre nem igen fog kerülni. — A' folyamatban levő tiszántúli egyházközségi gyűlés első napon az Andahazi-Szilágyi alapítvány-intézetben élelmezendő ifjakat válogatá; második nap pedig a' helybeli collegiumban az ujonan felállított első évi jogtanszékre oktatón Búzás Pál pesti ügyvédet választotta meg. — Széchenyi István grófoct. 5én délben érkezvén hozzánk, a' városi hatóság örömindvözlésekkel fogadá főbírája 's polgármestere szónoklata mellett a' városház új épületében megszólalt. Másnap az összes polgárság nevében a' városi előjáróság disz-polgári oklevéllel tisztelte meg az országos ügyben fáradozót. — Erre a' helybeli többrendű testületek, 's a' Hajdúkerület küldöttei tisztelgettek; 's különösen megemlítendő a' helv. hitvallású lelkipásztori kar, kir. tan. és superintendens szoboszlai Papp István szónoklata mellett; a' főiskolai oktatókar, mellynek szónoka Péczeley József prof. stb. magasztos beszéddel dicsőíté a' nagyfírú érdemeit, végre a' helyben lakó akad. tagok Péczeley József szónoklatával. Mikre ő excellja, a' szíves fogadtatást megköszönve, ékesen válaszolt. — O mltga meglátogatá a' ref. főiskolai könyvtárt, főisk. növénykertet, az ujonan burkolt szép utczá, cserép-égető intézetet, a' városi nagy erdei fürdő-és mulatóhelyet, hol zenével 's tarackdurrogással fogadták. Oct. 7kén a' városi nyomdát szemlélte meg, hol az intézet tagjai ritka izlésű emléklappal tisztelték meg, szintaz nap estvéjén a' helyben működő színésztársaság kivilágított színházban „Hála örömmünnepe” című darabban üdvözlé, mi után a' helybeli polgárság nevében 101 fáklyavilágítás, és zene mellett, harsány éljenek közt, választott polgár 's akad. rendes tag Balásházy János ur üdvözlé hazánk ezen dicső nagypolgárát. Ennyi rendű megtiszteltetés után oct. 8án reggel utazott el Tiszadobra. Bár siker koszoruzná fáradozásait!! és szilárd egyetértés gyámolitná felülül és alulról kitartható segélyt kívánó nagyszerű vállalatát! Fájdalom! hogy Andrassy Károly grófnak olly korán kellett elhunyni, hogy ő is szükség idején még inkább részt nem vehet a' tett mezején. — Mi férfaink legjobbjait mindig akkor veszítjük el, midőn ők eszelekvőleges részvétre lépnek fel hazai ügyeinkben!! —

Budapesti napló. (Oct. 16kán) Átok szállta meg a' magyart hogy ez soha össze nem tart. Örömmel épen nem, de némi búskomoly érzettel szólunk azon dologhoz, mellyt, bár több lap minden oldalról meghányt, még sem láttunk annyira kifejlődöttnek, hogy hozzá egész részrehajlatlanság nélkül szólni lehessen 's megítélhesük erevényit. Midőn még Pesten kevésbé virágoztak a' magyar érzetek mint most, midőn közmulatóhelyeken hármre fordult a' magyar, visszataszító idegen, 's úgy-szólván folyton surlódó elemekkel találkozott 's ki nemesb élvekre vágyott, a' nemzeti Casinón kívül nem találhatá azokat fel másutt, mint egykét jó barát házi körében, vagy legföljebb irodalmi szövetségek gyűlpontjain; akkor — mondjuk — néhány hazai író a' jelesbék közül találkozott naponkint az est unalmas óráiban, kiknek gyakor össze-jövetelük erevényre az lón, hogy gondolkozni kezdének miként szélesítsék körüket 's nagyobb, egyosek anyagi tehetségeiknél magasb költséggel járó szellemi mulatózásokban részesülhessenek, 's másokat részesítsenek? — a' gondolat tervvé 's ez röviden tetté lón, és nem sokára, N e m z e t i k ö r alakult irodalom, művészet és közjó-czélök pártolására. E' társulat lépteit keletkezte óta figyelemmel kísértük; de mennyire reménydús képen mosoly-ga jövőjére, ép úgy lankadoza későbbi menete; 's legujabban majd enyészetre vergődök voltak mozgalmak; — mit igaz, hogy a' magyar szalmalángszerű természetnek kell köszönnünk; de épen azért sok fájalmi való van benne. Volt neki csecesemő és ifju kora, 's talán ennek lánghevében volt elfajzasi magva is; mert egy pár hónap közben annyit tett, hogy talán sokat is tett arra, miszerint semmit teendőnek ítéltessek. Most szállásváltoztatása került szönyegre 's a' sok vitatkozás, alaprendeletin tulesapás, pártoskodás za-

jában alig vevék észre, kik a' dologban tényezők valának, hogy e' lázas betegnek terhes baja van; míg végre szült és a' nemzeti kör egy mostoha jáftra (druszára) melly a' hatvani utczába költözött — meg egy édes de gyönggélkedő magzatra pesti körre oszlott fel; a' törzsök maga meghalálozván. E' történethez más adni valónk alig van, (lásd a' köri mozgalmakról a' mai czikket) mint megjegyezni hogy: miként az emberi kornak megvannak létezési időszakai, úgy az életből kifolyó társadalmi összpontosulások fejlőd, erős és hanyatló szakokon mennek át azon változattal, hogy itt előbb, másutt később követi egyik a' másikat; egyébiránt időnk is az előbb folyton tartott meleg szép napok után tartós eső következtében úgy meghűlt, hogy ha így tart, önkénytelenül is meleg kályhára emlékezteti az embert. — Lapok egy szász-magyar művész erdélyi hazánkáról tesznek említést, ki külföldön főleg Rómában szerzett művészeti képzettségénél fogva, mire főleg Károlyi István gr. 's Gyulay gróf segédpártolásuknál fogva jutott, egy jeles 18 hüvelyknyi szoborművet Mária képet carrarai márványból küldött Budára Döbrentei Gábor kir. tan. 's országos főbíztoshoz, hol az megszemléltető 's 60 aranyon megszereshető — a' szobrász neve Z u l l i c h Rudolf, kit is ügyes vésűje miatt ajánlunk hazai művésze-tünk baráti figyelmébe. — A' nemzeti színház zenekarnagya Erkel Ferencz dalszínű-szerzemények 's egy jó tenorista végett Bécsbe utazott. Zeneműveink ennél fogva lesznek 's ha kellőn sajátákká teszik azokat színdalnokaink, kedvelőik nem fognak unatkozni, 's ha tökéletes tenoristáramég mindig szükség van is, a' esaloganyhangok e' hiánynyal őket kibékítik. De mit tesznek a' dráma baráti? kiknek felvonások közben még a' muzsika is olly szomorú-émelygősen hangzik, mintha a' dunaparti művészet templomában volnának. Előbbi hosszú pangás után az eredeti műveket mohón felhasználják egymás után, 's most ismét fordításokhoz folyamodnak, mikből mult hét végén is lát-tunk egyet, Monaldeschit Fancsy fordítása szerint, máskép: Királyné és kalandorok; miről néhány mondaton 's a' szí-nészek iparkodásán kívül alig mondhatunk dicséretet; Lab-orfalvi Róza szabóját némelyek megélték. Az állat-kínzásellen keletkezett, vagy inkább esirájában szendergő egyeletet nem mulasztják el a' szénapiácson táborzó egyfo-gatnak (Einspaniger) hatalmasan serkengetni; ezek olly fogadásokat tesznek: hogy ki összekötött négy kerékkel leg hamarabb érkezik a' czélhan levő homokbuczához, azé a' dicsőség! azaz egy pohár árpalé; minek áruul vérig zaklatott szerencsétlen gabancsaik rendszeren összeroka-dnak. Azon jó embereknek pedig nem kellene olly igen erőködni, hisz elég példa, ha sima kövezeten is megszakad lovuk a' szörnyű teher alatt. — Debreczen úgy látszik had-ladának indította szunnyadozó szellemét; legalább rövid idő alatt talpra esett szellemi művek kerekednek belőle. Legközelebb említettük Szűcs István célszerű jogtani kézikönyveit; most ismét bemutatunk egy rövid, olcsó 's rendeltetési helyén igen használatos munkácskát: „Ma-gyar magánjog” népiszólak 's gyermek számára készítő t. Kovács László köz- és váltójogi ügyvéd 's akad. tag. Szerző czélja dőlőhőbe foglaltan adni elő kis tanulói-nak a' magyar jogi fogalmakat, mi munkájáért ajánlatossá te-zi. Nov. 6kán Frank Ignác mint a' pesti tudom. egyetem-nél törvénykari aligazgató Lánér p. Ferencz urat az egri lyceumban a' természeti 's m. álladalmi jog 14 évig volt rendes tanítóját f. hó 7kén iktatta legfensőbb kinevezésnél fogva a' megürült statisztikai tanszékre lelkes magyar beszéddel, mellyre a' bemutatott oktató ur derék szerkeze-tüszinte nemzeti rövid szónoklattal választott, mellyben a' statisztika szükséges és hasznos létét az álladalom ország-ló fejedelmek, kormányférfiak 's tanácsnokok, törvényho-zók 's országgyűlési követek, gyárnokok és kereskedők, utazók 's minden emberbarátira nézve rövid velős okokkal kétségtelenítvén, tanítványit engedelmességre, előljáróik 's törvény iránti tiszteletre, munkásságra 's erényességre buzdítá.

Franciaország.

Napoleon Lajos hgnek fogságából szabadon bocsáttatásának bizonyos, mint nem, sőt némely a' titkos cabinethez közelebb álló lapok azt is írják, hogy a' herceg még e' hó végén elhagyandja börtöne magányát 's Havrebul Amerikába evezend. A' belminiszter ügyviselője Hamba utazott, ott a' fogoly herceggel aláírni azon föltételeket, mellyek szer-int szabadsága visszaadati ígértetik. Ezen okle-vélben a' hg. becsület-szavára fogadja, hogy Európát azonnal el fogja hagyni 's nem is térend oda vissza a' francia kormány megegyezése nélkül. A' her-czeg sorstársai: Montholon tábornok, Parquin ezre-des, és mások, hasonló feltét alatt fognak szabadon bocsáttatni. A' hget ezen föltételek mellett szaba-don bocsáttatással a' francia kormány mártóbb izben megkínálta, de azokat aláírni mindig vonakodott, feleletül adván: hogy inkább fogoly akar Francia-országban lenni, mint száműzetésben s z a b a d; de az öt éves börtöni élet szenvedései, a' rabság súlya 's legkivált hű barátinak miattai letartóztatásuk, kik közül többen családai kedves körétől elszakítottan úgy látszik, az állhatosságról lemondani készülnek, reá bírák a' herceget, hogy az önző föltételeket alá-írja, 's erre magát késznek ünneplésen kinyilat-koztatta; a' kormány által ajánlott nyugdíj azonban büszkén visszautasítá. Egy Napoleon ugymond nem szokott kényszerített nagylelkűség alamizsnájából

élni! — A' douai választás alkalmat adott a' fran-czia lapoknak felszámítani a' nyereséget vagy vesz-teséget, melly 1841 óta a' pártoknak pótló választá-sok által okoztatott. A' mostani törvényhozás első gyűlése alatt a' képviselő kamra négy tagot veszített, második alatt tizet, harmadik alatt tizennégyet, ki-lenczet t. i. halál 's ötöt visszavonulás által; ezeken kívül mondott idő óta a' képviselők közül 12 emelte-tett párségre, 's ekép egész öszszegben 40 pótló vá-lasztás történt; melly választásokban a' journal des Débats szerint a' c o n s e r v a t i v párt 7 szavazatot nyert, 's csak kettőt veszített el; 31 választó colle-giumban a' többség övé volt, nyolczban az ellenzék győzött 's egyben a' legitimistáknak jutott a' diadal. Ezek nyomán a' ministeri lap mitsem ohajt inkább, minthogy e' viszony a' közönséges választásoknál is így maradjon, mellyek 1846ik év végével követ-keznek be. — A' közelebbi időkben vallási reformja által hirre kapott Czerski felszólítást bocsátott a' francziákhoz, mellyben tudatja ezekkel, hogy ő (Czersky) még létezik, hogy ő nem n o n e n s, hogy neki a' protestantizmussal semmi köze, hogy az ér-zékenyen sérti őt, ki protestansnak nevezi, mert ő sem katolikus, sem protestans, hanem ollyasmi akar lenni, mi még nem létezik. Ronge az előbbinek társa színterítő köröztet a' francia közönségnek, mellyben említi, hogy az ő tanának Lessing és Herder vol-tak keresztelői; mire az ágostai lap párisi levelezője megjegyzi: hogy a' francziáknak Lessing, Herder, Czerski, vagy Ronge mindegy, valamennyit e' mon-dásba foglalva így czimezvének őket: réveur allemand, métaphysicien, mystique! Azután javasolja a' neve-zett két reformatornak, hahogy tanaiknak sikert o-hajtanak Franciaországban, akkor ne Lessinget v. Herdert emlegessék, hanem csatlakozzanak Chatel-hez, vagy forduljanak Sue Jenőhez, ki azonnal csö-dítend egy csoport hallgatót, ezeknek hirdetni fogja az új tant szokásos modorával, mellyből könnyű leend azután néhány evangélium-darabot szerkeszteni (?) — A' francia udvar oct. 3án hagyá el Eut, 's ösz-i lakára St. Cloudba vonult; ide vártnak Szász-Co-burg hg és neje, nemkülönbén Leopold belgiami kir-ály nöstül. A' salerno hg és hgnő Párisban mulat-nak és szállást az elysée-bourboni palotának azon csinos és emlékezetes szobáiban vőnek, mellyekben Napoleon lakott a' s z a z n a p alatt; a' kir. családdal Fontainebleauban ismét találkozni fognak, honnét Nápolyba visszautaznak. Montpensier hcg keleti hosszús utaztából oct. 1jén Gomer gőzösön a' touloni kikötőbe megérkezett, honnét rövid pihenés után Pá-ris felé indult. Guizot is Párisba ment folytatni hi-vatalát.

Anglia.

London october 1. Eszterházy Miklós hg. nöstül és számos magyar kisérteztül Angliába megérke-zett, hol rokonit Jersey gróf és grófnét, nemkülön-ben Villiers Clementinát Brightonban meglátogatá. Hasonlag Demidoff hg. és neje, Napoleon Jeromos neje Ostendből Londonba rándultak. — Az időköz-beni elhalálozások, vagy kilépések által megürült alsóházi képviselői székek egyes választások általi betöltése soknak véleménye szerint Peel ministe-riumának eddigi pártját legalább tizelszaporitandja. Nem sokára déli Warwick grófságban leend olly vá-lasztás, mellynek eddigi képviselője John Mordaunt vadászatkor tett vigyázatlan lövés miatt annyira megsérült, hogy e' miatti bajában sept. 29kén el-szenderült. Még nem léptek fel a' jelöltek szavazat-vásárlásra, a' tory pártnak azonban legkisebb két-sége sincs arról, hogy ezen alsóházi széket e' választáskor is megtartandja, minthogy Warwick grófság népsége általánosan földmivelő 's így a' gabnator-vények védője; azon leend tehát, hogy az elhunyt képviselő helyett, ki szilárd conservatív 's rendít-hetlen farmerbarát azaz gabnatorvényvédő volt, hozzá mindenben hasonlót küldhessenek a' törvény-hozás asztalához. Egyébiránt a' whig lapok sem he-nyélnek 's a' grófságbeli kevés iparüzőt kötelessé-gökre emlékeztetni el nem mulasztják. — A' grófságokban most van ideje a' gazdasági gyűlések, és ünneplések tartásának, melly dicséretes szokást az angolok sokkal nagyobb részvétellel pártolják, mint mi, kiknek egy illy egyesületünk van, ez gyűléseit a' haza fővárosában tartja, mégis mi gyakran meg-történik, hogy e' gyűlésekben majd pápaszemen kell mezei gazdákat keresnünk! — Buckingham hg egy illy alkalommal boszankodva kelt ki a' ministerium azon bánásmódja ellen, mellyt a' földmivelés érdeke irányában tanusít, holott lételét és hatalmát épen

*) Ezt sehoggy sem helyeselhetjük. Szork.

ez érdek embereinek köszönheti; a' hertfordi gyűlésen pedig, hol Edward Bulwer-Lytton, a' jeles novellista elnökle, ugyanez a' királynőről levén szó, megemlítte: mikép ő felségét közelebbi utazásakor Belgiumon át — mely most Európa kertjének nevezhető — különösen a' falusi nép egészséges színe 's természetes testalkata lepé meg. Ugyanezt tapasztalá ő felsége Németországban is: ezek nyomán mi sem kívánatosabb, mint hogy ő felsége minél előbb Anglia földnépe irányában hasonló egészséges léte tapasztaljon. A' novellista ezen gazdasági észrevétele, ugy tetszik nem egészen helyes, mert hisz Anglia törvényei annyira népérdeki kifolyás, hogy alig találhatni közöttük egyet, kettőt, mellynek sorai a' nép jólétnek közvetett, vagy közvetlen eszközlésére nem czélloznának. — Az Irland részire tervezett, 's a' parlament utolsó ülésében elfogadott 613 angol mföldnyi vasut, mellynek összes költsége 7,465,000 font sterlingre tétetett, következőleg osztott fel: Belfasttól Ballinenaig 37 1/4 mf. Corktól Bemdun felé 20 1/2 mf. dublin-belfasti ősszekötő vonal 73 1/2 mf. Dublintól Drogheda felé 3 1/4 mf. Dundalktól Enniskillen felé 40 1/2 mf. a' nagy délnyugati vonal 98 1/4 mf. Dublintól Mullingar és Athlone felé 77 1/4 mf. Londonderrytől Coleraine felé 39 mf. Londonderrytől Enniskillen felé 56 1/2 mf. Newrytől Enniskillen felé 55 1/4 mf. Waterfordtól Kilkenny felé 37 1/2 mf. Waterfordtól Limerick felé 78 mföld. Ha e' helyeket Irland földarozsán megtekintjük, kivehetni, hogy ezen országban minden nevezeteseb 's kereskedési tekintetben fontossággal bíró pontjai vaspályával csatoltatnak össze; ha ezekhez gondoljuk még a' sok kedvező folyású folyamokat, mellyek mind meg annyi csatornáji a' sikeres szállításnak: Irland felvirágzásán kéteskedni nem lehet. — A' londoni vámház éber szolgálja octb. elején három ékszerárúsnál dugárusságot fődztek fel, kik mintegy 4000 font értékű ékszer csempésztek be, mi által a' behozatali vámot 1000 fontig károsíták. Ezen kereskedők egyikének könyvében 214 ezer fr. értékű behozataltaláltott feljegyezve, miután csak 10 font str. vámfizetési bizonyítványt mutathatott elő. A' londoni kereskedő világ nem minden aggály nélkül tekint a' következő időre, mellyben kemény krízis alá esnek a' költséges vállalatok; minthogy a' különféle vasúti vállalatokért rövid idő alatt 30 egész 40 millió font sterling (300 — 400 milliónyi frt) lesz befizetendő. A' bankhivatal előgondoskodási rendszabályokhoz nyúl, hogy mennyire lehet — a' könnyen rá súlyosodható krízist kikerülje. — A' San egyik számában szükségesnek állítja, hogy a' papságot illő lenne azon vallási tilalomra figyelmeztetni, melly szerint a' vallás avatottinak kereskedelmi vállalatokba's nyereszkesedő üzérkedésekbe bocsátkozniok nem szabad. Az érintett lap ezen indítványa leginkább azon sok vasutvállalkozási aláírás-ívensarkallik, mellyekena' papok nevei lytania-hozsúságban többnyire az igazgatók közt díszlenek. Ez érdemben az illető lapnak mennyire van igaza, vagy nincs? vitatni nem akarjuk; egyéb-iránt eszmélánczolatnál fogva megemlítjük: mikép Angliában a' közelebbi 6 év alatt 54 kath. templom és 7 zárdá építetett és 19 apáca — nemkülönb

9 szerzetes közönség alapított; a' római kath. vallású iratok száma pedig a' mondott időfolyam alatt 2 millió kötetre megy; miből láthatni, hogy a' világ ha megfélejtkezett is pillanatra magáról, elvégre üdve forrását felkeresi. — A' vasut társaságok közakarattal elhatározzák, hogy ezentul minden fogatban leend egy kényelmes kocsí, mellybe kizárólag csak hölgyek bocsátatnak. Ime a' lovagias angolok mi megelőzéssel vagynak hölgyeik irányában, holott mi sok helyen közügyeink tárgyalatásának meghallgathatóságát is elzárjuk őket.

Görögország.

Sept. hó vége táján Athenében ingerült békétlenségbe ejté a' kedélyeket bizonyos hírlapi cikkek, mellyben a' görögök felszólítottak azonnal a' trón, és az ország királya mellé ősszeseregleni, mert ennek élete — az ellene fent alattomos gyilkok miatt veszélyben forog. Az illető szerkesztő részerei állhatatos bizodalom kieszközlése végett adatokról is beszélt, a' mellyek kezei közt vagynak; ezekből meggyőződhetni: mikép ősszeseküvés koholtatott a' király, Kolletis, és Grivas ellen, mellynek sept. 15én kell vala kirontania; de a' terv titkon följelentvén a' hatóság jökori közbelépése általa' létesítés megghusított; ez okból a' vétkesek gonosz merényök eszközlésére újabb határidőt szabtak, t. i. sept. 26át, kötelessége tehát minden polgárnak a' haza, király és vallás védelmére fölkelni. Ezen közlés a' kamarában is nyugtalan mozgalmakat szült annál inkább, mert a' lap: ministeri lap. A' képviselők budget-feletti vitáikkal azonnal felhagytak. A' ministerek titkos ülésbe vonultak. Azután megjelentek a' kamarában, melly alatt zsufolva volt a' kíváncsi hallgatóságtól, 's fen a' karzatoka' még kíváncsiabb hölgykoszorít láttaták. Balbi ministerkönyvgyűjtésül kijelenté, hogy a' ministeriumnak semmiféle ősszeseküvésről sincs tudomása; utána néhány képviselő tartott hosszú, de czíra beszédet, 's végül a' miniszterek a' következő napi ülésbe is meghívtak, a' midőn kimerítő jelentést adjanak a' kamarának; ekkor is megjelentek tehát, melly alkalommal az igazságügyi minister kijelenté: hogy a' ministeri lapban közölt hír alaptalan állítás, a' miért is annak szerkesztője Kleomenes — ki néhány év előtt egy ellene indított büntető kereset miatt az országból megszökött, 's csak ez évben tért vissza — az illető hatóság által feleletadásra idéztetett. Ezután folytattak a' budget feletti viták, de határozat egy pontjára sem hozatott.

Olaszország.

A' Ríminiben történt lázadást Rómába érkezett hivatalos tudósítás lecsendesítettnek jelenté; a' pártosok nagy erővel rohanak meg S. Leo erősségetis, hogy az ottan politikai vétségeik miatt zárva tartott elvrokónaikat kiszabadítsák, de az őrség nagy veszteséggel visszaveré őket; alig pihenheték ki magokat ezen csapás után, midőn a' körül fekvő delegatiók nevezeteseb városiból mint Bologna, Forli, Faenza, Urbino 's a' t. tanyázó sorkatonaság a' lázadó város felé közelgett; a' pártosok illy nagy erőnek

ellenállhatni elégteleneknek látván magukat, megfutottak 's menekülésök a' tenger által sikerült is, még pedig olly szerencsésen, hogy egy sem kerülhete közülök körömré. Ribotti a' pártfőnök Corsicába futott innét élesztendő a' hamu alatti tüzet. Hir szerint Ravennában is lázadás ütött ki, melly alkalommal Massimo bibornok kocsijára lőttek 's ennek titoknokát agyon durranták; e' hírt azonban későbbi tudósítás alaptalannak mondja. Mind ezen esemény a' szent atyára olly érdekeuen hatott, hogy Tivolibá szándéklott utazásával felhagyott; Fridrich főhg pedig, mihelyt a' lázadás hire Triesztbe jutott, 3 hadi hajót küldött a' romagnai partokhoz, hogy itt ezirkáljanak 's a' lázadók útját állják el, később még kettő indított el hasonló czélból.

Oroszország.

A' Dargo ostrománál teljes megveretést nyert orosz tábor midőn alkalmasb szállásra Tiflisbe vezetették hg. Woronzow által, Samyl sergeitől ujjal megtámadtatott, és tönkre silánytatását a' 183 hadi tiszt 's mintegy 4 ezer köztítének e' esatatereni elhullása nyilván valová teszi. Egyébiránt e' híreket az orosz kormány megtiltá közzé tenni; hadi vitézeit pedig, 's főkep ezek vezérét Woronzowot nincs joga kérdőre vonni, mert a' hatalmas czár ennek, még mint grófnak sz. Pétervárból történt elmeletelekor utolsó búcsuszóul ezt mondá: „Tábornok! számítok Dargo bevételére.“ A' tábornok egész táborával ezen magas igénynek eleget teendő mindent elkövetett annak létesítésére; hasonlólag Samyl sem mulasztá el azt, mit hazafiai szent kötelessége e' szorult helyzetben kívánt: a' két vezér tehát, és a' két tábor — egyik pénz, hírnév, és dicsőség, a' másik házi isteneit 's tüzhelyeit védési ősztonból — véres ostrom alatt mérközött; avagy ki tulajdonítja vak esetnek, hogy e' második szent buzgalom aratott az ütközet mezéjén diadalt? Konstantinápolyból sept. 2-éről érkezett tudósítások szerint Woronzow fő-tábornok csakugyan Tiflisbe vonult, honnét Odessába szándékozik elutazni. Ez alkalommal az ezen évi kaukasszi táborozásban elhullottak statisztikája is közöltetik, mellyből láthatni, mikép a' folyó katonai évben (kezdeté 1844 nov. 1-jén) a' kaukasszi roppant táborban a' csekély számú hegyi nép ellen tett viadaltok alkalmikor 3 tábornok, 6 al-ezredes, továbbá 20 főbb 's 200 al osztályzatu haditiszt, 's 10 egész 12 ezer köz vitézesett el. Jelentetik az is, hogy az egész tábor olly gyenge lábón áll, mikép újittatás nélkül olly ellenség közelében, mint Samyl, tovább meg nem állhat. Ekép a' sok költség- és fáradságba került tábori működések is mind dugába döltek, mert az általános visszavonuláskor minden véd-állomásból kitarakodott az őrség; honnét hihető, hogy az orosz kormány ezen dugába dölt intézkedésétől elállva, egyenesen a' már egyszer abban hagyott elzárási rendszerhez folyamodik a' cserkeszek ellen. A' közlésből kivehető az is, mikép a' cserkeszek folyvást csüggedetlenül harezoltak ugyan, a' világszerte híres diadalt azonban — a' hona vesztett szőkevény lengyel-ség vitá ki; kiket nem kis mértékben segítettek a' szinte szőkevény kozákok.

83dik szám.

É R T E S Í T Ő.

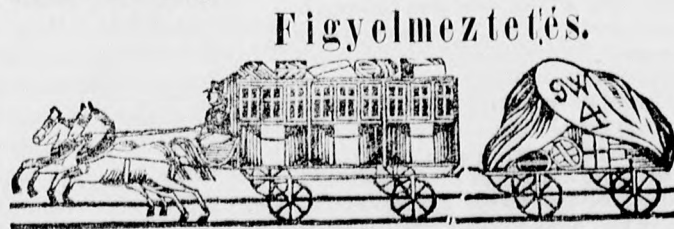
1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.
Bécsből Pest felé mindennap délután indul egy gőzös; éjszakára Pozsonyban marad 's másnap reggeli 6 órakor folytatja útját Pestig.
Pestről Bécs felé indul szinte mindennap reggeli 7 órakor egy gőzös.
Pestről Zimony felé kedden és pénteken reggeli 5 órakor. A' kedden induló gőzös úgy le mind fölfelé jártában a' Dráva egy darabját is áthajozza, 's Eszék alatt haladván el, útját folytatja.
Pestről Drenkovára minden vasárnap és szerdán; az october 5kei 's 19kei menet egész Konstantinápolyig terjed az oláh részén; az oct. 12kei 's 26kai pedig a' török parti részén.

II. Tiszai gőzhajózás.
Minden hétrőn azonnal a' Pestről jött gőzös megérkezése után, indul egy gőzös Ujvidékről Tittel felé, 's innen Szegednek tart, hova szerdán este érkezik meg.
Részletes tudósítások a' dunai és tiszai gőzhajózásról szereshetők Pesten a' Gőzhajózási hivatalban.

Papagáj-cladás.
Alulirt ajánlja válogatott, tengerentuli állatait, névszerint szürke és zöldszínű beszéző fiatal papagájait, királylőr-i és birti elválhatlanait (Inseparable), kaka dűit, arazait 's különféle társas madarait, továbbá legszebb fajusze lid, valamint selyemmajma it (Seidenaffen), mellyek jutányos áron megzerezhetők a' b. Sina nagyhid-utczabeli 152d. számú házabeli boltban.
Schleldge György. 1-3

Figyelmeztetés.

Figyelmezzé tétetnek a' pozsony nagyszombati első magyar vasutvállalat a' zont. cz. részvényesei, kik a' f. j. aug. 5kén kitzótt és septemb. 15kén lejáró határidő alatt illető hatodik 6 pctes részlegüket vagyis 20 pengő ftot minden egyes részvényüktől le nem fizették, hogy ezen tartozásukat legföljebb f. e. november 15-ig leróni annál inkább ügyekezzenek, mert különben az alapszabályok 7ik §ának értelmében jogaiktól elesnek 's eddig tett fizetések a' társaság tulajdonaul fognak tekintetni. A' pozsony-nagyszombati vasutvállalat részéről Pozsony oct. 10kén 1845.

Kohlman titoknok.

Neubauer Paligazgató.
Hausszer Ernest igazgató.

Hibalgaztás. Értesítők 82dik számában a' Gódi pusztán létező vendégfogadó haszonbérbe adandásának határnapját védeésből tétetett 1818ra; mert 1845k évi sz. György napján fog a' haszonbérbeadás megtörténi.
Dunavizálás: Budán oct. 1kén 8 órakor reggel 7 1/4 3/4 a' 0 felett.

Szerkesztő: Helmezy. — Nyomatja: Trattner-Károlyi uri-utca 153.